

Rolf Strauch in interview with Politis (Greek version)

[View PDF](#)

26/11/2023

Συνέντευξη με τον Rolf Strauch, επικεφαλής οικονομολόγο του ESM

Δημοσιεύθηκε στον Πολίτη (Κύπρος)

26 Νοεμβρίου 2023

Συνέντευξη: Γιάννης Σεϊτανίδης

Η απόδοση της κυπριακής οικονομίας είναι καλύτερη από τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Τι πρέπει να κάνει η Κύπρος από εδώ και στο εξής για να διατηρήσει αυτή τη δυναμική ανάπτυξης;

Η κυπριακή οικονομία έχει πράγματι ισχυρές επιδόσεις και αποδεικνύεται ιδιαίτερα ανθεκτική. Αναμένεται να συνεχίσει να αναπτύσσεται περισσότερο από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην αγορά και τα επίσημα θεσμικά όργανα. Ταυτόχρονα, ο πληθωρισμός μειώνεται και βρίσκεται κάτω από τον πληθωρισμό της ζώνης του ευρώ.

Οι ισχυρές αυτές επιδόσεις αναγνωρίζονται από όλους τους μεγάλους οίκους αξιολόγησης, οι οποίοι αξιολογούν πλέον τη χώρα με επενδυτική βαθμίδα, και είναι αποτέλεσμα των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών της τελευταίας δεκαετίας.

Ωστόσο, υπάρχουν πάντα περισσότερα που πρέπει να γίνουν. Ειδικά επειδή ζούμε σε έναν κόσμο μεγάλης αβεβαιότητας, με πολέμους να ξεσπούν σε γειτονικές περιοχές. Η Κύπρος θα πρέπει να συνεχίσει την αποδεδειγμένη πορεία της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής για να διατηρήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών και να διατηρήσει τα απαραίτητα αποθέματα ασφαλείας.

Συνολικά, η εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με τις μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη, θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα για το μέλλον.

Ποια είναι η πιο σημαντική μεταρρύθμιση που πρέπει να εφαρμοστεί τα επόμενα χρόνια;

Δύο πολύ σημαντικοί τομείς είναι η διαφοροποίηση και ο εκσυγχρονισμός της οικονομίας και η προετοιμασία για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Ένα παράδειγμα είναι η προώθηση της ψηφιοποίησης, συμπεριλαμβανομένου του δημόσιου τομέα. Αυτό θα αυξήσει την παραγωγικότητα και την ελκυστικότητα του "επιχειρείν" στην Κύπρο. Η προσέλκυση ξένων επενδύσεων στον τομέα αυτό έχει ήδη συμβάλει στην αύξηση της ψηφιακής τεχνογνωσίας στη χώρα.

Η περαιτέρω διαφοροποίηση της οικονομίας θα συμβάλει στην αύξηση της ανθεκτικότητας της οικονομίας σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς.

Όσον αφορά την κλιματική αλλαγή, η Κύπρος θα πρέπει να λάβει μέτρα για να αυξήσει την ικανότητά της να αντιμετωπίζει αυτά τα σοκ για να διατηρήσει τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη.

Το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΕ) της χώρας περιλαμβάνει σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και στους δύο τομείς. Για τον λόγο αυτό, η αποτελεσματική εφαρμογή του σχεδίου είναι καθοριστικής σημασίας.

Η Κύπρος έχει δεχθεί πιέσεις από τη διεθνή δημοσιογραφική έρευνα Cyprus Confidential. Η έρευνα παρουσιάζει την εικόνα της Κύπρου ως υπεράκτιου κέντρου το οποίο βοηθά Ρώσους ολιγάρχες. Αυτή η εικόνα αποτελεί εμπόδιο για τη διαφοροποίηση της οικονομίας; Θα πρέπει η Κύπρος να επενδύσει και στην εικόνα της για να λύσει τα προβλήματα φήμης;

Καταλαβαίνω ότι οι κυπριακές αρχές αξιολογούν τη δημοσιογραφική έρευνα και απάντησαν αμέσως υπογραμμίζοντας τη δέσμευσή τους να αντιμετωπίσουν πιθανά ζητήματα και να ξεκινήσουν τις δικές τους έρευνες. Η διασφάλιση της διαφάνειας είναι πολύ σημαντική για τη φήμη και την αξιοπιστία της χώρας.

Ένα σταθερό νομικό και ρυθμιστικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού του κράτους δικαίου, είναι σημαντικό για κάθε οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της κυπριακής.

Η επίδειξη της δέσμευσης να ενισχυθεί και να επιβληθεί μια υγιής νομική και ρυθμιστική προσέγγιση για τις επιχειρήσεις και τις επενδύσεις, θα συμβάλει σε ένα σταθερό και υγιές επιχειρηματικό περιβάλλον.

Αυτό θα βοηθήσει τόσο στην περαιτέρω διαφοροποίηση της οικονομίας όσο και στον μετριασμό των πιθανών κινδύνων φήμης. Όμως, η διαφοροποίηση της κυπριακής οικονομίας απαιτεί πολύ ευρύτερες πολιτικές πρωτοβουλίες, πέρα από αυτή την έρευνα των μέσων ενημέρωσης.

Ένα νέο μορατόριουμ στις εκποιήσεις εξακολουθεί να ισχύει. Υπάρχει επίσης μια συνεχής συζήτηση στην Κύπρο σχετικά με το πώς θα προστατευθούν οι δανειολήπτες και πώς θα προστατευθούν οι κάτοικοι πρώτης κατοικίας. Ανησυχείτε για τη συνεχιζόμενη συζήτηση; Βλέπετε κινδύνους;

Οι τράπεζες έχουν μειώσει σημαντικά το επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στους ισολογισμούς τους. Αυτή είναι μια πολύ καλή εξέλιξη. Ταυτόχρονα, το επίπεδο των ΜΕΔ εξακολουθεί να είναι υψηλότερο από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ.

Ακόμη πιο ανησυχητικό είναι ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα παραμένουν πολύ υψηλά. Αυτό μας λέει ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια δεν έχουν επιλυθεί και εξακολουθούν να αποτελούν τροχοπέδη για την οικονομία.

Οι επαναλαμβανόμενες αναστολές και οι συζητήσεις για την τροποποίηση του πλαισίου αναγκαστικής εκτέλεσης (σ.σ. εκποιήσεις) επηρεάζουν την προθυμία και την ικανότητα να διευθετηθούν αυτά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Ένα σαφές, αποτελεσματικό και σταθερό νομικό πλαίσιο θα έφερνε ασφάλεια σε όλα τα μέρη και θα υποστήριζε τη χρήση εποικοδομητικών εθελοντικών λύσεων, όπως οι αναδιρθρώσεις. Η ασφάλεια δικαίου και πολιτικής είναι επίσης σημαντική για τους ξένους επενδυτές που ενδιαφέρονται για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Κύπρου.

Φυσικά, μπορεί ακόμα να θέλετε να προστατεύσετε τους πιο ευάλωτους δανειολήπτες, και αυτό μπορεί να γίνει με συγκεκριμένα κυβερνητικά προγράμματα. Αλλά η ύπαρξη ενός ισχυρού πλαισίου αναγκαστικής εκτέλεσης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διασφαλίζοντας τη μελλοντική ανάπτυξη και τη χρηματοπιστωτική

σταθερότητα.

Τι θα συμβεί αν το Κοινοβούλιο ψηφίσει νομοθεσία που παγώνει τη διαδικασία των εκποιήσεων;

Δεν είναι στο χέρι μου να κάνω εικασίες και ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας σέβεται πλήρως τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες και αποφάσεις. Μπορώ μόνο να επαναλάβω ότι είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει ένα αποτελεσματικό πλαίσιο αναγκαστικής εκτέλεσης για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων μη εξυπηρετούμενων δανείων. Τα μη ρυθμισμένα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και η αβεβαιότητα σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης πιθανών μελλοντικών ΜΕΔ, επιβαρύνουν τις νέες ευκαιρίες δανειοδότησης και την κερδοφορία των τραπεζών. Οι δανειολήπτες δεν είναι σε θέση να επιστρέψουν στις τράπεζες ως βιώσιμοι πελάτες, γεγονός που τελικά αναστέλλει τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη.

Το λιγότερο χρέος θα επιτρέψει την οικονομία να αναπτυχθεί περισσότερο μακροπρόθεσμα;

Εάν έχετε πολλά άτομα ή εταιρείες που εξακολουθούν να έχουν πολλά χρέη, αυτό θα εμποδίσει την ικανότητά τους να δανείζονται στο μέλλον. Και αν έχετε πολλά νοικοκυριά και επιχειρήσεις σε αυτή την κατάσταση, αυτό μπορεί να μειώσει τη συνολική ικανότητα των τραπεζών να δανείζουν και, επομένως, να στηρίξουν τις επενδύσεις. Στην περίπτωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, σε αυτό το σημείο θα μπορούσε να βοηθήσει ένα σταθερό πλαίσιο αναγκαστικής εκτέλεσης.

Στα επόμενα δύο χρόνια, η Κύπρος θα πρέπει να αρχίσει να αποπληρώνει το δάνειο από τον ΕΜΣ. Είναι σε θέση η χώρα να αποπληρώσει εύκολα αυτό το δάνειο;

Δεν βλέπουμε προβλήματα για την Κύπρο να αποπληρώσει τα δάνεια που έχει λάβει από τον ΕΜΣ. Όπως είπα προηγουμένως, η ανάπτυξη είναι σχετικά ισχυρή και πάνω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης.

Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 80% φέτος και στη συνέχεια θα συνεχίσει να μειώνεται. Και η Κύπρος διαθέτει επαρκή ρευστότητα. Επίσης, η βελτίωση των πιστωτικών αξιολογήσεων από τους οίκους αξιολόγησης συμβάλλει στην ικανότητα αποπληρωμής της Κύπρου.

Τούτου λεχθέντος, είναι σημαντικό για τους μικρούς και μη συχνούς εκδότες ομολόγων, όπως η Κύπρος, να διατηρούν επαρκές απόθεμα ρευστότητας για το ορατό μέλλον.

Επομένως, είναι σημαντικό για τη χώρα να παράγει υψηλό επίπεδο πλεονασμάτων τα επόμενα χρόνια;

Το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της χώρας, το οποίο προβλέπει σημαντικά πρωτογενή πλεονάσματα, εξετάζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τις δημοσιονομικές της κατευθύνσεις.

Κατά την άποψή μας, η Κύπρος θα πρέπει να διαθέτει επαρκή ρευστότητα για την κάλυψη μελλοντικών πληρωμών. Αυτό τοποθετεί την Κύπρο σε καλή θέση και ήταν η στρατηγική που ακολουθήθηκε μέχρι σήμερα. Άλλες χώρες, με τις οποίες έχουμε συνεργαστεί και τις οποίες έχουμε υποστηρίξει, έχουν επίσης ακολουθήσει αυτή τη στρατηγική με επιτυχία με την πάροδο του χρόνου.

Πιστεύετε ότι οι κρατικές δαπάνες θα μπορούσαν να τεθούν σε κίνδυνο; Σας ανησυχεί το μέγεθος του κρατικού μισθολογίου, μαζί με το ενδεχόμενο αυξημένων δαπανών υγείας;

Η Κύπρος έχει διατηρήσει μια μάλλον συνετή δημοσιονομική θέση όλα αυτά τα χρόνια. Όπως και άλλες χώρες, η Κύπρος πρέπει να αντιμετωπίσει τους δημοσιονομικούς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένης της υπέρβασης των δαπανών.

Υπάρχει γενική συμφωνία ότι οι κυβερνήσεις της ζώνης του ευρώ, όχι μόνο η Κύπρος, θα πρέπει να διατηρήσουν μια συνετή δημοσιονομική στάση φέτος και του χρόνου, ώστε να ευθυγραμμιστούν οι νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές.

Αυτό περιλαμβάνει τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης της ενέργειας. Αυτό θα δώσει επίσης περισσότερο χώρο στην κυβέρνηση στο μέλλον για να συνεχίσει να στηρίζει τους πιο ευάλωτους πολίτες και να χρηματοδοτεί τους πιο κρίσιμους τομείς.

Ζούμε σε καιρούς αβεβαιότητας. Η Ευρώπη πρέπει να αντιμετωπίσει δύο πολέμους, έναν στην Ουκρανία και τώρα έναν στο Ισραήλ. Ταυτόχρονα, υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα γύρω από τις τιμές της ενέργειας. Είναι σε θέση η ευρωπαϊκή οικονομία να αντιμετωπίσει αυτούς τους δύο πολέμους;

Η ευρωπαϊκή οικονομία αποδείχθηκε πολύ ανθεκτική απέναντι στην πανδημία και το σοκ του κόστους ζωής, μετά τη ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας.

Αυτή η ανθεκτικότητα δεν οφειλόταν μόνο σε εθνικά μέτρα, αλλά και, σε σημαντικό βαθμό, λόγω ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών, όπως το σχέδιο Next Generation EU, για την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Αυτή η ανθεκτικότητα εμφανίζεται πολύ έντονα σε όλη την Ευρώπη, ιδίως στις αγορές εργασίας.

Αλλά εξακολουθεί να υπάρχει αβεβαιότητα, όπως λέτε, ιδίως γύρω από τις στρατιωτικές συγκρούσεις. Η ανάπτυξη είναι αδύναμη και ορισμένοι επενδυτές προβλέπουν τεχνική ύφεση φέτος. Παρόλο που τα θεμελιώδη μεγέθη είναι υγιή και ορισμένα από τα τρωτά σημεία και τις ανισορροπίες που είδαμε στο παρελθόν έχουν συνολικά αποφευχθεί.

Έτσι, τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να παραμείνουν σε επαγρύπνηση και να διατηρήσουν μια συνετή πολιτική στάση. Είμαι αισιόδοξος ότι θα μπορέσουν να αντιμετωπίσουν αυτή την κατάσταση.

Οι τιμές της ενέργειας επηρεάζονται επίσης από αυτές τις συγκρούσεις, στη Μέση Ανατολή και στην Ουκρανία. Και τα επιτόκια αναμένεται να παραμείνουν υψηλότερα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Αυτό ασκεί πίεση στις κυβερνήσεις να εφαρμόσουν περισσότερα μέτρα για τη μείωση του ενεργειακού κόστους των πολιτών.

Οι τιμές της ενέργειας έχουν πράγματι μετακινηθεί, αλλά μόνο μέτρια. Η σύγκρουση στη Μέση Ανατολή ήταν ένας παράγοντας που οδηγεί τις τιμές του πετρελαίου προς τα πάνω. Ταυτόχρονα, η βραδύτερη ανάπτυξη μειώνει τη ζήτηση και συμβάλλει στη σταθεροποίηση των τιμών της ενέργειας. Πρέπει να περιμένουμε να δούμε πώς θα εξελιχθούν οι συγκρούσεις. Είναι αυτονόητο ότι ο σοβαρότερος αντίκτυπος οποιασδήποτε σύγκρουσης είναι στους ανθρώπους.

Σε κάθε περίπτωση, αυτό επηρεάζει τις αποδόσεις των ευρωπαϊκών ομολόγων, των ιταλικών ομολόγων. Ακόμα και των γερμανικών ομολόγων. Φοβάστε ότι η Ευρώπη θα εισέλθει σε μια νέα κρίση χρέους τους επόμενους μήνες;

Δεν περιμένω ότι η Ευρώπη θα αντιμετωπίσει άλλη μια κρίση χρέους τους επόμενους μήνες. Η νομισματική πολιτική ανταποκρίθηκε έντονα στις πληθωριστικές πιέσεις. Και για το λόγο αυτό, τα επιτόκια αυξήθηκαν απότομα στο

4%. Αυτή είναι μια πολύ σημαντική κίνηση και οδηγεί τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων προς τα πάνω. Έχουμε δει κάποια διεύρυνση των spreads, αλλά μέχρι στιγμής είναι αρκετά περιορισμένη.

Οποιαδήποτε αύξηση των επιτοκίων επηρεάζει το δημόσιο χρέος, καθώς οι κυβερνήσεις μετακυλίνουν το χρέος. Η αύξηση δεν είναι άμεση, αλλά γίνεται σταδιακά με την πάροδο του χρόνου. Αυτό δίνει επίσης χρόνο στις κυβερνήσεις να προσαρμοστούν.

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς μας, η αύξηση των επιτοκίων ως τέτοια κατά την επόμενη δεκαετία θα οδηγήσει σε αύξηση του πραγματικού κόστους χρηματοδότησης κατά μία ποσοστιαία μονάδα, κατά μέσο όρο, για τη ζώνη του ευρώ. Αυτό είναι διαχειρίσιμο, αλλά μπορεί να είναι σημαντικά υψηλότερο για τις υπερχρεωμένες χώρες.

Ο δημοσιονομικός χώρος των κυβερνήσεων έχει σαφώς μικρύνει, επειδή η χρηματοδότηση είναι ακριβότερη. Οι κυβερνήσεις πρέπει να λάβουν σαφέστερες αποφάσεις σχετικά με τις προτεραιότητες δαπανών και χρηματοδότησης και να είναι συνετές.

Ορισμένα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Ιταλίας, επιλέγουν να εμφανίσουν ελλείμματα τα επόμενα χρόνια. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με αυτό που λέτε εσείς. Ποια είναι η σύστασή σας προς αυτά τα κράτη μέλη;

Η βασική κατευθυντήρια γραμμή είναι αυτή που συμφωνήθηκε στο Eurogroup, από τους 20 υπουργούς Οικονομικών της ευρωζώνης. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να ακολουθήσουν μια περιοριστική δημοσιονομική πολιτική και να καταργήσουν σταδιακά τα προσωρινά ενεργειακά μέτρα, έτσι ώστε η νομισματική και η δημοσιονομική πολιτική να μην τραβούν προς διαφορετικές κατευθύνσεις. Αυτή είναι η προτεραιότητα.

Μια τελευταία ερώτηση σχετικά με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Τα κράτη μέλη προσπαθούν να αναθεωρήσουν το Σύμφωνο μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους. Εάν τα κράτη μέλη δεν μπορέσουν να βρουν κοινό έδαφος, τι θα σημαίνει αυτό για τις ευρωπαϊκές αγορές χρέους;

Υποστηρίζουμε πλήρως αυτή τη σημαντική συζήτηση. Τα κράτη μέλη συμμετέχουν πολύ σε αυτή την αναθεώρηση και διεξάγονται ενεργές διαπραγματεύσεις.

Από την άποψη της αγοράς, εάν οι κυβερνήσεις καταλήξουν σε συμφωνία, οι επενδυτές θα έχουν μια σαφέστερη αίσθηση του πώς θα είναι η δημοσιονομική πολιτική της ΕΕ στο μέλλον. Η έλλειψη απόφασης θα μπορούσε να οδηγήσει σε μεγαλύτερη μεταβλητότητα της αγοράς και ευρύτερες μεταβολές των επιτοκίων στο μέλλον.

Θα έλεγα όμως ότι όχι μόνο οι αγορές, αλλά και οι πολίτες έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν πού πηγαίνουν οι δαπάνες των κυβερνήσεων.

Contacts

[Cédric Crelo](#)

Head of Communications and Chief Spokesperson

+352 260 962 205

c.crelo@esm.europa.eu

[Anabela Reis](#)

Deputy Head of Communications and Deputy Chief Spokesperson

+352 260 962 551

a.reis@esm.europa.eu

[Juliana Dahl](#)

Principal Speechwriter and Principal Spokesperson

+352 260 962 654

j.dahl@esm.europa.eu

[George Matlock](#)

Senior Financial Spokesperson

+352 260 962 232

g.matlock@esm.europa.eu